

Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1) Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m. och motioner i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Civilutskottet behandlar i detta yttrande förslagen i budgetpropositionen och motioner som avser ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik.

Sammanfattning

Civilutskottet tillstyrker att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2011 fastställs till den nivå som regeringen föreslagit. Ett motstående motionsförslag (S, MP, V) avstyrks. Utskottet anser att riksdagen även bör godkänna förslaget om preliminär ram för åren 2012–2014 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

En avvikande mening från S, MP och V har avgivits till förmån för förslaget om utökad ram i trepartimotionen.

SD-ledamoten har avgivit ett särskilt yttrande i ärendet.

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen föreslår att ramen för utgiftsområde 18 för 2011 ska fastställas till 1 282 195 000 kr. Riksdagen föreslås vidare godkänna en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012–2014 som riktlinje för regeringens budgetarbete. För utgiftsområde 18 innebär regeringsförslaget en ram på 1 124 miljoner kronor för 2012, 1 114 miljoner kronor för 2013 och 1 127 miljoner kronor för 2014.

Motionerna

Förslag om en annan nivå för ramen för utgiftsområde 18 har lagts fram i trepartimotionen 2010/11:Fi230 (S, MP, V).

I motionen föreslås att ramen för utgiftsområde 18 för 2011 ska fastställas till ett belopp som är 1 700 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit. Som motiv till förslaget anges att det bör inrättas fyra nya anslag inom utgiftsområdet. Anslagen ska användas för ett investeringsstöd för bostadsbyggande (500 miljoner kronor), ett ROT-stöd till flerfamiljshus (750 miljoner kronor), en klimatbonus som komplement till det nuvarande ROT-avdraget (250 miljoner kronor) och medel för skol-ROT (200 miljoner kronor).

I motionen 2010/11:F231 (SD) föreslås att ramen för utgiftsområde 18 för 2011 fastställs till den nivå som regeringen har föreslagit.

Förslag om preliminär ram för 2012–2014 som riktlinje för regeringens budgetarbete läggs inte fram i någon av motionerna.

De ovan beskrivna förslagen i budgetpropositionen och motionerna om ramar för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik under 2011–2014 kan sammanfattas i följande tabell.

Tabell: Förslag om ram för utgiftsområde 18

Beloppet för 2011 anges avrundat till miljoner kronor.

	2011	2012	2013	2014
Regeringen	1 282	1 124	1 114	1 127
S, MP, V	2 982			
SD	1 282			

Utskottets ställningstagande

Under föregående valperiod fattade riksdagen ett flertal beslut som i hög grad har påverkat inriktningen av de verksamheter som faller inom utskottets beredningsområde och därmed även utgiftsområde 18. Det gäller främst den omläggning av bostadspolitikens inriktning som har syftat till

att normalisera sektorn och förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. Utgångspunkten för detta arbete har varit att hushållens behov och önskemål ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Arbetet har till stor del inriktats på att ställa om bostadssektorn från ett bidragsberoende till en tryggare och bättre fungerande bostadsmarknad med långsiktigt stabila villkor för byggande, ägande och nyttjande av bostäder med alla typer av upplåtelseformer. Olika former av konkurrensnedvridande produktionsstöd har avvecklats. Detta tillsammans med andra åtgärder skapar förutsättningar för sektorn att fatta långsiktiga beslut om bostadsinvesteringar. Den statliga överprövningen av kommunernas beslut om försäljning ur sina egna bostadsbestånd har undanröjts. En möjlighet till direkt ägande av bostäder även i flerbostadshus har införts i form av ägarlägenheter. Riksdagens beslut våren 2010 om reformerade hyressättningsregler och nya villkor för de allmännyttiga kommunala bostadsbolagen fattades efter starkt stöd från representanter för hyresbostadsmarknadens samtliga parter.

Det framgår av budgetpropositionens beskrivning i den del som avser utgiftsområde 18 att regeringen har för avsikt att fortsätta sitt reformarbete på den inslagna vägen. Detta arbete innefattar överväganden om åtgärder som ytterligare kan förbättra bostadsmarknadens funktion, öka valfriheten för bostadskonsumenter och ge bättre förutsättningar för att bygga och förvalta bostäder. Det innefattar däremot inte överväganden om nya omfattande statliga subventionssystem i syfte att påverka inriktningen av bostadsbyggandet och förnyelsen av bostadsbeståndet. Civilutskottet kan däremot konstatera att det förslag i den framlagda trepartimotionen (S, MP, V) som gäller utgiftsområde 18 har en sådan inriktning.

I trepartimotionen föreslås att ramen för utgiftsområde 18 under 2011 ökas med 1 700 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Den avsedda användningen av dessa medel är endast mycket kortfattat beskriven. Det gäller även för den trepartimotion som tar upp de enskilda anslagen inom utgiftsområdet och som civilutskottet ska behandla senare i höst. Det står emellertid klart att avsikten bl.a. är att utforma nya bidragssystem förknippade med vissa villkor om upplåtelseform, hyra, teknikval m.m. Civilutskottet och riksdagen har vid ett flertal tillfällen under de senaste åren tagit ställning mot förslag om återinförda bostadsbyggnadssubventioner och bidrag avsedda att styra bostadssektorn i en viss riktning. Utskottet har i stället förordat åtgärder som ger bygg- och bostadssektorerna möjlighet att själva fatta långsiktiga beslut som grundas på bostadsefterfrågan och en hållbar fastighetsförvaltning. Med denna utgångspunkt saknas anledning att utvidga ramen för utgiftsområde 18 enligt förslaget i den aktuella trepartimotionen.

Sammanfattningsvis förordar civilutskottet att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 18 under budgetåret 2011 till den nivå som regeringen föreslagit. Därmed får även det aktuella förslaget i motion 2010/11:Fi231 (SD) anses vara tillgodosett. Det motstående förslaget i motion 2010/11:Fi231 (S, MP, V) avstyrks.

Utskottet kan konstatera att det inte finns något motstående motionsförslag när det gäller regeringens förslag om en preliminär ram för utgiftsområde 18 för 2012–2014 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Civilutskottet anser att riksdagen även bör godkänna regeringens ramförslag för budgetåren 2012–2014.

Stockholm den 16 november 2010

På civilutskottets vägnar

Maryam Yazdanfar

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maryam Yazdanfar (S), Jan Ertsborn (FP), Magdalena Andersson (M), Anti Avsan (M), Carina Ohlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Jonas Gunnarsson (S), Hannah Bergstedt (S), Per Lodenius (C), Yilmaz Kerimo (S), Margareta Cederfelt (M), Otto von Arnold (KD), Carina Herrstedt (SD), Marianne Berg (V), Katarina Köhler (S) och Agneta Börjesson (MP).

Avvikande mening

Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (S, MP, V)

Maryam Yazdanfar (S), Carina Ohlsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Hannah Bergstedt (S), Yilmaz Kerimo (S), Marianne Berg (V), Katarina Köhler (S) och Agneta Börjesson (MP) anför:

Sverige behöver en ny bostadspolitik som innefattar ett återupprättat statligt ansvarstagande för en av de centrala välfärdsfrågorna – allas rätt till en bostad. Under den föregående mandatperioden lyckades regeringen reducera bostadspolitikens roll och överlåta utvecklingen på marknadskrafterna. Det skedde bl.a. genom en avveckling av de ekonomiska instrument som tidigare fanns för att stimulera tillkomsten av bostäder till rimliga kostnader. Resultatet har blivit en tilltagande bostadsbrist, ett otillräckligt bostadsbyggande och allt högre boendekostnader i de nyproducerade lägenheterna. Denna utveckling har slagit särskilt hårt mot dem som ännu inte har hunnit etablera sig på bostadsmarknaden, dvs. ungdomar, studerande och nyanlända invandrare. Särskilt allvarligt är att bristen på bostäder riskerar att hämma tillväxt och sysselsättning. Resultatet har också blivit att bostadssektorn inte i tillräcklig utsträckning har anpassats till en nödvändig klimatomställning. Under de närmaste åren måste därför en omställning i miljövänlig riktning påbörjas när det gäller såväl nyproduktionen som bostadsbeståndets förnyelse.

Vi kan konstatera att regeringens förslag till ram för utgiftsområde 18 utgår från att det inte behövs några statliga initiativ för att komma till rätta med problemen inom bostadssektorn. I den redovisning som finns i budgetpropositionen Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m. under rubriken Nya föreslagna och aviserade reformer för perioden 2011–2014 saknas helt överväganden om insatser inom utgiftsområde 18. Vi anser däremot att utgiftsområdet omfattar centrala verksamheter och samhällsfrågor där reformbehovet är stort. Förslaget i trepartimotionen 2010/11:Fi230 (S, MP, V) om ramen för utgiftsområde 18 har också denna utgångspunkt.

Vi vill möta bostadsbristen genom ökat bostadsbyggande. Framför allt behöver det byggas fler hyresrätter med rimliga hyror. Dagens bostadsproduktion är i alltför hög grad inriktad på bostäder som unga och andra hushåll med begränsade ekonomiska resurser inte kan efterfråga. Nyproduktionen av hyresrätter behöver därför öka kraftigt under de närmaste åren. Senast 2016 bör nyproduktionen uppgå till 40 000 bostäder om året, varav en majoritet bör vara hyresrätter. Ett investeringsstöd inriktat på hyresrätter med rimliga byggkostnader och hyror samt med miljövänlig teknik bör

inrättas för att stimulera ett ökat bostadsbyggande. Ramförslaget för utgiftsområde 18 i trepartimotionen ger utrymme för ett investeringsstöd på 500 miljoner kronor under 2011.

Vi vill att Sverige tar täten i klimatomställningen och kraftigt reducerar utsläppen av växthusgaser. Detta kräver omfattande åtgärder inte minst inom bostadssektorn som i dag har en alltför hög energiförbrukning. En sådan åtgärd är att lägga på en klimatbonus på det nuvarande ROT-avdraget för att stimulera bl.a. småhusägare att göra energieffektiviseringar. Ramförslaget i trepartimotionen ger utrymme för en sådan klimatbonus på 250 miljoner kronor under 2011.

Den stora utmaningen ligger emellertid i förnyelsen av flerbostadshusbeståndet, inte minst av det s.k. miljonprogrammets bostadsområden där ett omfattande och resurskrävande förnyelsebehov föreligger. Det är nödvändigt att dessa förnyelseåtgärder får en sådan inriktning att möjligheterna till energibesparingar och miljövänliga lösningar verkligen tas till vara. Ett nytt ROT-stöd med klimatprofil för renovering av flerbostadshus bör införas för att stimulera en sådan utveckling. Ramförslaget i trepartimotionen ger utrymme för ett ROT-stöd på 750 miljoner kronor under 2011.

Det är emellertid inte bara i bostadsbeståndet som underhållet och förnyelsen av fastigheterna är kraftigt eftersatt. Många skolfastigheter är dåligt underhållna, förbrukar mycket energi och erbjuder dessutom en undermålig arbetsmiljö för elever och lärare. Vi vill införa ett stöd för ROT-åtgärder inom skolsektorn för påskynda förnyelsen även inom detta fastighetsbestånd. Ramförslaget i trepartimotionen ger utrymme för stöd till skol-ROT på 200 miljoner kronor under 2011.

Sammantaget innebär de satsningar som förordas i trepartimotionen att riksdagen bör fastställa ramen för utgiftsområde 18 för 2011 till ett belopp som är 1 700 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit. Vi ställer oss bakom förslaget om utvidgad ram för 2011. Det får förutsättas att regeringen vid ett bifall från riksdagen till detta förslag även anpassar sitt budgetarbete på längre sikt i enlighet med förslagets innehåll.

Särskilt yttrande

Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

Sverigedemokraterna har i sitt budgetalternativ inte förslagit någon avvikelse gentemot regeringsförslaget när det gäller ramen för utgiftsområde 18 för 2011. Jag har därför avstått från att avge en avvikande mening i detta ärende. Det innebär emellertid självklart inte att jag i alla delar står bakom regeringens ställningstaganden på bl.a. det bostadspolitiska området. Det frågan nu gäller är ett ställningstagande till den ekonomiska ramen för utgiftsområdet och inget annat. När det gäller ramens omfattning på längre sikt kan det finnas skäl att återkomma i nästa års budgetarbete.